

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

katedra občanského práva

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.

vedoucí diplomové práce

POSUDEK

diplomové práce Martiny Hadrboľcové

„Náležitosti právního jednání a jejich následky“

Problematika, kterou si autorka zvolila ke zpracování v rámci své diplomové práce, patří nepochybně k nejzajímavějším, avšak současně též k nejnáročnějším tématům občanského práva. Jde o téma samozřejmě především teoretické, které však má i mimořádně významné praktické aspekty. Jeho řešení pak zákonitě dopadá i do dalších odvětví civilního práva. Rubem těchto kladů daného tématu je jeho extrémní náročnost pro zpracování. To platí dvojnásob z toho důvodu, že právní úprava, která tvoří jeho předmět, doznala vydáním nového občanského zákoníku nebyvalých změn, a to změn, které se pro svá četná značně problematická legislativní řešení obtížně interpretují i zkušeným právníkům. Měl jsem tedy jisté obavy, jak to dopadne, ujme-li se dané materie studentka, která má sepsat zřejmě teprve svou prvou větší literární práci z oboru občanského práva.

Abych dal hned zpočátku svému posudku správný směr, musím konstatovat, že to dopadlo nad očekávání dobře. Předložená práce je předně vhodně rozvržena, a to v meritu do tří částí, z nichž úvodní je věnována obecným otázkám právního jednání, druhá rozebírá náležitosti právního jednání a třetí má za předmět následky náležitostí právního jednání (což sice není přesné označení, neboť jde spíše o následky porušení uvedených náležitostí, avšak to samozřejmě není chybou autorky). Zde lze hledat základ skutečnosti, že práce obsahuje vše, co obsahovat má, a naopak neobsahuje nic, co obsahovat nemá. Přitom to, co práce obsahuje, je zpracováno nikoli jen na úrovni učebnicových pouček (jakkoli z nich autorka nezanedbatelně čerpá), nýbrž na základě hlubšího, většinou zasvěceného pohledu na detailnější problémy, které zkoumaná látka předkládá. Tento pohled autorce umožňuje velmi dobrou práci s prameny (jak z oblasti právní nauky, tak z oblasti judikatury). Autorka však – a to zasluhuje obzvlášť ocenit – neulpívá pouze na opisování již vyslovených závěrů, nýbrž

naopak nejednou zaujímá svá stanoviska, a to na podkladě analýzy nejen platné právní úpravy, ale i právní úpravy předchozí. Konečně z formálního hlediska nelze opomenout ani velmi dobrý jazykový projev autorky.

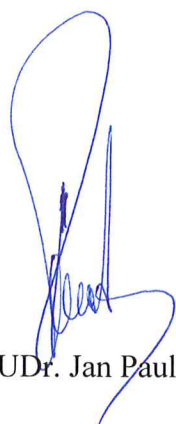
Právě uvedené hodnocení necht' vytváří podstatu obrazu, v jehož rámci je třeba posuzovat následující připomínky. Na obecné úrovni jich mám jen nemnoho. Chybí mi pokus o vymezení pojmu právního jednání, který platná právní úprava opustila, a o jednoznačnější vyřešení zmatení pojmů, které přináší různé možné chápání pojmu právního jednání. Do výkladů o náležitostech právního jednání nejednou prolínají již otázky oněch následků jejich porušení (což ovšem lze chápat). Naopak ve výčtu náležitostí právního jednání chybí (připouštím, v souladu se všemi dosavadními učebnicovými i jinými pojednáními na dané téma) postižení toho, co rovněž nemá být porušováno s tím, že když k takovému porušování dojde, má to za následek neúčinnost právního jednání. Z formálního hlediska konečně musím vytknout, že autorka prameny, z nichž čerpá, uvádí přímo v textu a ve zkratce, aniž k tomuto účelu používá (až na výjimky) tradiční poznámkový aparát. (Zde ovšem jde spíše o chybu vedoucího práce při finální komunikaci s autorkou.) Ne vždy se pak, zdá se, daří při citaci kolektivních děl uvádět toho ze spoluautorů, jehož názor se v textu prezentuje.

Pokud jde o jednotlivosti, z povahy zpracovávané látky vyplývá, že lze vést diskusi nad celou řadou otázek. Zde proto předkládám pouze několik připomínek. Patrně pod vlivem některých mylných názorů v dosavadní teorii se zjednodušeně pojednává (na str. 10) o dvou způsobech jednání: konání a nekonání a o dvou způsobech projevu vůle: výslovném a nevýslovném. Jak to tedy je s kombinacemi těchto způsobů? Teoreticky zdůvodnitelná je podle mého soudu i širší a jinak argumentovaná absolutní neplatnost z důvodu nedostatku svéprávnosti, než jak se o tom pojednává na str. 13 – 14, *de lege lata* však dnes takové případy skutečně vždy spadají jen pod rozpor s veřejným pořádkem. Jestliže se při vysvětlení bezprávné výhrůžky odkazuje na judikaturu, dlužno podotknout, že tato judikatura (z roku 2006) pouze přejímá závěr zastávaný právní naukou již mnohá desetiletí před tím, než tato judikatura vznikla. Rozlišení podstatného a jiného omylu lze vyčíst (byť pod jiným označením) nejen z teorie, ale i ze zákona; druhů omylu lze přitom identifikovat více, než se s odkazem na teorii v práci uvádí (na str. 21). Jakkoli je to obtížné, mělo by se zřejmě výrazněji než v textu práce rozlišovat mezi neurčitostí a nesrozumitelností právního jednání (str. 25 a ovšem i 49). Jak je to s „jinými hledisky“ a se vztahem notářského zápisu a formy veřejné listiny (str. 29)? Od Švestky přejímaná (na str. 33) interpretace zákona se zdá být extrémně široká (překračující dokonce i teoretickou koncepci autonomního práva) a těžko se umím smířit s představou, že by následná nemožnost plnění mohla působit relativní neplatnost

(str. 39). V následcích porušení náležitostí právního jednání (jak jsou vymezeny na str. 40) chybí přiměřená náhrada podle § 584 odst. 1 OZ, kterou nejspíše nelze zcela ztotožňovat s náhradou škody. Spíše než o smysluplnosti zdánlivosti právního jednání lze pochybovat o tom, jak k této zdánlivosti zákonodárce přistoupil (ke str. 51). Konečně zásadu *nemo turpitudinem suam allegare potest* je třeba spojovat ani ne tak s § 586 odst. 1 OZ, nýbrž spíše s § 579 odst. 1 OZ.

Z kvality uvedených připomínek vyplývá, že jejich obsah ani v nejmenším nesnižuje mé vstupní konstatování o vysokých kvalitách předložené práce. Mohu tedy jednoznačně shrnout, že posuzovaná diplomová práce je nepopíratelně nadprůměrná a jasně ukazuje nejen to, že si její autorka osvojila široké vědecké poznatky o zpracovávaném tématu, ale i to, že získala pozoruhodnou schopnost tyto poznatky vysoce kultivovaně prezentovat. Předložená práce tedy nejen splňuje, ale i překračuje požadavky, které lze na ni jako na diplomovou práci klást, a doporučuji proto, aby byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 24. dubna 2016

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.